

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISSN:1300-9702 e-ISSN: 2149-3243

Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Gelecek Kaygısı

Gender Perception and Future Anxiety among University Students

Gül KARAHAN ÇOBAN¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Bilecik Türkiye, gul.karahan@bilecik.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0323-3876>

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
01.04.2025
Kabul/Accepted:
07.04.2026

DOI:

10.18069/firatsbed.1668680

Anahtar Kelimeler

Toplumsal Cinsiyet,
Gelecek Kaygısı,
Üniversite Öğrencileri,
Sosyal Hizmet.

Keywords

Gender,
Future Anxiety,
University Students,
Social Work.

ÖZ

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını ve gelecek kaygılarını, toplumsal cinsiyet algıları ile gelecek kaygıları arasındaki ilişkiyi ve kadın ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ve gelecek kaygıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. 450 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada toplumsal cinsiyet algısı ölçeği, gelecek kaygısı ölçeği ve sosyo-demografik soru formu kullanılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının orta düzeyde olduğu, gelecek kaygılarının orta seviyenin üzerinde yüksek olduğu; toplumsal cinsiyet algıları ile gelecek kaygıları arasında pozitif düzeyde orta güçlü seviyede ilişki olduğu, kadın ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının da gelecek kaygılarının da anlamlı şekilde farklılık göstermediği belirlenmiştir. Kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konulu dersler alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin gelecek kaygıları üzerinde kariyer danışmanlığı ve gelir durumunun etkili olduğu, kariyer danışmanlığı almayan öğrencilerin gelecek kaygılarının, gelir düzeyi düşük grubun gelecek korkularının anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik düzenlemelerin ve kariyer merkezlerinin yanı sıra üniversite öğrencilerini ekonomik olarak destekleyecek mekanizmaların güçlendirilmesinin önemine işaret etmektedir.

ABSTRACT

This study aimed to investigate university students' gender perceptions and future anxieties, the relationship between gender perceptions and future anxieties, and whether there were differences between male and female students' gender perceptions and future anxieties. A gender perception scale, a future anxieties scale, and a socio-demographic questionnaire were utilised in the study, which included 450 university students. The study indicated that university students' gender perceptions were moderate, whereas their future anxieties were above moderately high. A positive, moderately strong relationship existed between gender perceptions and future anxieties, with no significant variations observed between male and female students regarding these factors. Students enrolled in classes on women's issues or gender equality had significantly higher gender perceptions. Career counseling and income level were found to influence students' future anxieties, and students who did not receive career counseling had significantly higher future anxieties, while those in the lower-income group had significantly higher future anxieties. The study results highlight the importance of strengthening gender equality regulations and career centers at universities, as well as mechanisms to support university students financially.

Atıf/Citation: Karahan Çoban, G. (2026). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Gelecek Kaygısı. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 2, 899-912.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Gül KARAHAN ÇOBAN, gul.karahan@bilecik.edu.tr

1. Giriş

Cinsiyet bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri iken toplumsal cinsiyet kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları, beklentileri ifade etmektedir. Cinsiyet kavramı İngilizce’de “sex”, toplumsal cinsiyet kavramı ise “gender” kelimelerinden Türkçe’ye çevrilmiştir. Biyolojik yapıya bağlı farklılıklar “cinsiyet”, çevresel faktörlere bağlı farklılıklar ise “toplumsal cinsiyet” olarak tanımlanmıştır. Toplumsal cinsiyet kadın veya erkek olmayı daha çok psikososyal açıdan vurgulamakta, cinsiyet farklılıklarının toplumsal ve kültürel olarak oluşturulduğunu ve yaşanan toplum tarafından inşa edildiğini ifade etmekte, toplumda farklı roller, haklar ve görevler aldıklarına işaret eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Dökmen, 2022; Epstein, 1998; Giddens, 2000). Toplumun kadınlardan ve erkeklerden yapmalarını beklediği kalıp davranışlar ise toplumsal cinsiyet rollerini oluşturmaktadır (Myers, 2015). Başka bir ifadeyle toplumsal cinsiyet rolleri, toplumun tanımladığı ve bireylerin yerine getirmelerini beklediği, cinsiyetlere ilişkin beklentilerdir. Toplumun cinsiyetlere yönelik beklentileri, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını oluşturmakta, cinsiyet kalıp yargıları ise davranışlar, inançlar, tutumlar, kişisel özellikler ve fiziki görünüm gibi birden fazla bileşeni içermektedir (Dökmen, 2022). Toplumsal olarak inşa edilen bu kalıp yargılar toplumsallaşma sürecinde aileyle başlayan okul, arkadaş grupları, eğitim, din ve kitle iletişim araçlarıyla devam eden bir süreçte aktarılmakta ve o toplumda yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet algısı oluşmaktadır. Her birey biyolojik bir cinsiyetle dünyaya gelmekte ve zamanla yaşadığı toplumda “kız gibi” veya “erkek gibi” davranmayı öğrenmekte (Haskan-avcı, 2021), böylece bir erkek ya da kadın olarak davranış sergileme örüntüsü toplumsal ilişkiler alanında şekillenmektedir. Toplumsal cinsiyet algısı, bireylerin ve toplumların kadın ve erkek rollerini, özelliklerini ve beklentilerini nasıl anladığını ve benimsediğini ifade etmektedir. Bu algı, biyolojik cinsiyetten farklı olarak, kültürel ve sosyal faktörlerle şekillenen toplumsal rolleri kapsamaktadır.

Gelecek kaygısı ise gelecekteki belirsizlikler veya başarısızlık endişesi nedeniyle ortaya çıkan yoğun bir duygu durumunu anlatır. Bireylerin gelecek durumdaki refahlarıyla ilgili olası tehditlerle ilgili olarak endişe, kaygı, belirsizlik ve korku duydukları durumları gelecek kaygısı olarak tanımlayan Zaleski (1996) yüksek kaygı yaşayan bireylerin, insanlığın karşılaştığı küresel sorunların gelecekteki çözümlerine yönelik tahminlerinde daha karamsar olduklarını, gelecekteki zorlu yaşam koşullarıyla baş etmede ve gelecek planlarını oluşturmada yetersiz kaldıklarını ifade etmektedir. Gelecek kaygısının bireyler üzerindeki davranışsal etkilerini ise hayatta neler olabileceğine dair pasif bir bekleyiş, belirsizlikten ve riskten kaçış, karşılaşılan durumlarla başa çıkmak için rutin yollara başvurma, fırsatları arttırmak için risk almak yerine mevcut durumu koruma amacıyla önleyici adımlar atma, zorlayıcı durumlarla baş etmek için suçlama, rasyonalizasyon veya bastırma gibi savunma mekanizmalarını kullanma ve kendi geleceğini güvence altına almak için sosyal ilişkileri kullanma olarak sıralamaktadır. Hammad (2016) da gelecek kaygısını kişinin hedeflerine ve isteklerine ulaşmada başarısız olma korkusu ve algısı olarak tanımlamaktadır. Ona göre gelecek kaygısı birey tarafından beklenen tehditleri kapsamaktadır.

Sosyal hizmet bilgi temeli içinde cinsiyetin kavramsallaştırılmasında ve kullanımında sosyolojik ve feminist teorilerin etkisi baskındır. Konuyu sosyolojik teorilerle ele alan çalışmalar kavramı tutumlar ve değerler düzeyinde değerlendirmekte, yapısalcı yaklaşımla ele alan çalışmalar toplumsal yapılara ve bu yapıların bireyler üzerindeki etkilerine odaklanmakta, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin nasıl üretildiğini ve yeniden üretildiğini açıklamak için aile veya işyeri gibi kurumlara odaklanmaktadır. Feminist sosyal hizmet, kadınların kişisel deneyimlerini beklenen cinsiyet rolü normları, baskıcı toplumsal yapılar ve ayrımcı uygulamalar bağlamında açıklamakta, hem erkekler hem de kadınlar için eşit olan bir toplum yaratma amacıyla kadınlarla yapılan güçlendirme temelli sosyal hizmet uygulamalarına odaklanmaktadır. Feminist teori içinde şekillenen keşişimsellik yaklaşımı, sosyal hizmette toplumsal cinsiyetin engellilik, yaş, ırk, sınıf gibi analizlere dâhil edilmesini sağlayan bir perspektif sunmaktadır (Hicks, 2015). Sosyal hizmet mesleki uygulamalarında toplumsal cinsiyet de dâhil olmak üzere her türlü sosyal eşitsizlikle mücadele etmenin temel bir bağlam olması, toplumsal cinsiyet konusunu sosyal hizmet teorisinin yanı sıra sosyal hizmet araştırmaları için de önemli bir alan haline getirmektedir.

Sosyal hizmet araştırmalarına bakıldığında toplumsal cinsiyet odaklı çalışmaların geniş bir alanı kapsadığı ve farklı alanlara ya da farklı popülasyonlara yöneldiği görülmektedir. Yapılan araştırmalar erkekler ve kadınlarda esnek çalışmanın farklı sonuçlara yol açtığı, kadınların daha fazla ev içi sorumluluk üstlenme olasılığının daha yüksek olduğu (Chung ve Lippe, 2020), erkeklerin özellikle yaygın ruh sağlığı sorunlarıyla ilgili olarak olumlu

yardım arama tutumları sergilemeye kadınlardan daha az eğilimli olduğu (Wendt ve Shafer, 2016), erkekler ve kadınlar arasında madde bağımlılığında kullanım kalıpları ve risk faktörleri açısından bir dizi fark olduğu (Kauffman vd., 1997), kadınların ve erkeklerin evsizliği farklı deneyimlediği, kadınların aile içi şiddet nedeniyle evsiz kalma olasılığının daha yüksek olduğu (Hagen, 1987), kadın sosyal hizmet uzmanlarının siyasi süreçlere katılma konusunda düşük hırs ve güven seviyelerine sahip oldukları (Ostrander vd., 2019), erkekler ve kadınların depresyonla ilişkili stres kaynakları ve sosyal destek açısından farklılık gösterdiği (Aranda vd., 2001) gibi kritik değerler ortaya koymakta ve toplumsal cinsiyet bağlamında yapılacak sosyal hizmet uygulamalarına bilgi temeli oluşturmaktadır.

Konunun sosyal hizmet araştırmaları için taşıdığı önemin bir diğer nedeni toplumsal cinsiyet konusunun güncel küresel ve yerel ekonomik ve sosyal zorluklar arasında öncelikli konular arasında yer almasıdır. Türkiye, “Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi”ne göre 146 ülke arasında 127. Sırada yer almaktadır. 2006’dan bu yana +6,2 puan artış gösteren Avrupa, cinsiyet uçurumunun dörtte üçünü (%75) kapatarak ‘genel eşitlik puanı 2024 bölgesel sıralamaları’nda ilk sırada yer almıştır. Grubun ilk beş ekonomisi, küresel listede de ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Avrupa’da bölgesel puanların dağılımı incelendiğindeyse, gruptaki en yüksek sıralamaya sahip olan İzlanda’nın, en düşük sıralamaya sahip olan Türkiye’nin (%64,5) 29 puan önünde yer aldığı görülmektedir. Bölgedeki 40 ekonomiden sadece Türkiye (%49,2) işgücü katılım oranında cinsiyet eşitliğini %50’nin altında gösterirken, 27’sinde bu göstergede %80’in üzerinde eşitlik olduğu görülmektedir. İşgücü göstergeleri, Avrupa ekonomilerinde kadınların üst düzey yöneticilik seviyesinde işgücünün %18,5’i (Türkiye) ile %46,3’ü (Belarus) arasında ve teknik ve profesyonel düzeyde işgücünün %42,4’ü (Türkiye) ile %69,38’i arasında temsil edildiğini göstermektedir (World Economic Forum, 2024).

Toplumsal cinsiyet oldukça geniş bir bağlamda düşünülmesi gereken bir kavramdır. Toplumsal cinsiyetin çeşitli etkilerini görebilmenin en önemli yolu, bu etkileri görünür kılabilecek bilimsel araştırmalar yapmaktır. Konuyu farklı değişkenler açısından ele alacak araştırmaların, özellikle üniversite öğrencilerine odaklanacak çalışmaların alana önemli katkılar sağlayacağı açıktır. Tüm dünyada ve ülkemizde bu alanda çalışmalar olmakla birlikte, toplumsal cinsiyet algısının üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı üzerindeki etkisini anlamayı sağlayacak alanyazın oldukça sınırlıdır. Bu araştırma kendine bu sorun alanını problem edinmiş, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını ve gelecek kaygılarını konu almıştır.

2. Materyal ve Metot

Araştırma nicel desenle tasarlanmıştır ve kesitsel tiptedir. Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını ve gelecek kaygılarını belirlemek, toplumsal cinsiyet algıları ile gelecek kaygıları arasındaki ilişkiyi ve kadın ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ve gelecek kaygıları arasında fark olup olmadığını incelemektir.

Araştırma verileri google form üzerinden çevrimiçi toplanmıştır. Veri toplama araçları Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Gelecek Kaygısı Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-Demografik Soru Formu’ndan oluşmaktadır.

2.1. Veri Toplama Araçları

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği

Bu ölçek, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek için kullanılmıştır. Altınova ve Duyan (2013) tarafından bireylerin toplumsal cinsiyete yönelik algılarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş, geçerli ve güvenilir bir ölçektir. 25 maddelik 5’li Likert tipi (tamamen katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, tamamen katılıyorum) tasarlanmış ölçekte bir kesme değeri yoktur. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, alınabilecek en yüksek puan ise 125’tir. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır, alınan yüksek puanlar eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .87’dir.

Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği

Bu ölçek, öğrencilerin geleceğe yönelik kaygılarını ölçmek için kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla Geylani ve Çiriş Yıldız (2022) tarafından geliştirilmiş geçerli ve güvenilir bir ölçektir. 19 maddelik 5’li Likert tipi (hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla, her zaman) tasarlanmış ölçekte bir kesme değeri yoktur. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95’tir.

Ölçekten alınan puan arttıkça gelecek kaygısı artmakta, alınan puan azaldıkça gelecek kaygısı azalmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.91'dir.

Sosyo-Demografik Soru Formu

Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf gibi sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni BŞEÜ 2024-2025 eğitim öğretim yılında kayıtlı toplam 10161 lisans öğrencisi (BŞEÜ, 2024) olup, örneklem büyüklüğü bir değer bakımından popülasyonun aritmetik ortalamasını belli bir hata payı içerisinde tahmin etmek için gerekli örneklem sayısını hesap etmekte kullanılan formül ile %95 güven düzeyinde ve %5 hata payı ile 371 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Örneklem yöntemi olarak, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi kullanılmış ve araştırmaya 457 lisans öğrencisi gönüllü katılmıştır. Eksik ve hatalı veri girişi yapmak, yabancı uyruklu öğrenci olmak dışlama kriterleri bağlamında 7 öğrenciden elde edilen veriler dışarda bırakılmış ve analizler 450 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Ölçüm değerleri frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma şeklinde hesaplanmıştır. Çalışma gruplarına uygulanan ölçekler güvenilirlik testleri Co. Alpha analizi ile yapılmıştır. Veri kalitesinin yeterli düzeyde olması nedeni ile normallik testlerine geçilmiştir. Ölçeklerin dağılımlarının parametrik olması sonucunda yapılan analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır (K-S $p>0,05$). Ayrıca sapan değerlerin olmaması, ortalama/standart sapma oranlarının uygunluğu ve grup içi sayısının yeterli olması nedeni ile parametrik testler kullanılmıştır. Çalışmada ölçek puanlarının demografik özelliklere göre incelenmesinde bağımsız örneklem t testi ve varyans analizi uygulanmıştır. Alt grup sayısı düşük olan değişkenlerde grup indirgemesi yapılarak karşılaştırma testleri uygulanmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkilerde Pearson korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmada 0,05'den küçük p değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Analizler SPSS 25.0 paket programı ile yapılmıştır.

3. Bulgular

Bulgular başlığı altında sırasıyla ölçeklerin bu çalışma kapsamındaki güvenilirlik analizlerine, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyodemografik bilgilerine, kullanılan ölçekler ile katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılmasına, toplumsal cinsiyet algısı ile üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkiye ve son olarak toplumsal cinsiyet algısı ile üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi gösteren regresyon analizine yer verilmiştir.

Toplumsal cinsiyet algısı ölçeği tek boyuttan oluşmakta, üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği ise iki alt boyut içermektedir. Gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk olan bu alt boyutlar, üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısının iki ilişkili yönünü temsil etmektedir.

Tablo 1.de toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin ve üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeğinin bu çalışma kapsamındaki güvenilirlik analizlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeklerin İncelenmesi

	X±s.s.	Min-max	Güvenilirlik
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	67,22±10,62	25-124	0,94
Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği	63,98±11,84	26-94	0,88
Gelecek korkusu	44,22±12,1	14-70	0,81
Gelecekte umutsuzluk	19,76±4,59	6-30	0,74

Bu araştırma kapsamında katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı ölçeği puanlarının $67,22 \pm 10,62$ [25-124] seviyesinde olduğu, katılımcı grubunda toplumsal cinsiyet algısı düzeyinin orta seviyede olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirlik düzeyi 0,94 olarak hesaplanmış ve ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği $63,98 \pm 11$ [26-94] düzeyinde ortalama seviyenin üzerinde yüksek ifade edilmiştir. Gelecek korkusu $44,22 \pm 12,1$ [14-70] ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin $19,76 \pm 4,59$ [6-30] seviyesinde olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği güvenilirlik düzeyi 0,88 ve her bir alt boyut için sırasıyla 0,81 ve 0,74 olarak hesaplanmış ve ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak ölçeklerin tutarlı seviyede ölçüm yaptığı, toplumsal cinsiyet algısının orta düzeyde olduğu, gelecek kaygısının ise orta seviyenin üzerinde yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 2.de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyodemografik bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Genel Özelliklerinin İncelenmesi

		n	%
Cinsiyet	Erkek	70	15,6%
	Kadın	380	84,4%
Sınıf	1.Sınıf	97	21,6%
	2.Sınıf	108	24,0%
	3.Sınıf	138	30,7%
	4.Sınıf	107	23,8%
Gelir durumu	Hiç yeterli değil	46	10,2%
	Sadece temel ihtiyaçlar için yeterli	180	40,0%
	Yeterli	214	47,6%
Ailenin yaşadığı yer	Çok yeterli	10	2,2%
	Kentsel alan	354	78,7%
Annenin eğitim durumu	Kırsal alan	96	21,3%
	İlkokul-Ortaokul	319	70,9%
	Lise	98	21,8%
Babanın eğitim durumu	Üniversite ve üzeri	33	7,3%
	İlkokul-Ortaokul	248	55,1%
	Lise	138	30,7%
Aile yapısı	Üniversite ve üzeri	64	14,2%
	Çekirdek aile	347	77,1%
	Geniş aile	77	17,1%
Ailenin gelir durumu	Tek ebeveynli aile	26	5,8%
	Gelir giderden az	120	26,7%
	Gelir giderden fazla	69	15,3%
Kariyer danışmanlığı alma durumu	Gelir gidere eşit	261	58,0%
	Evet	78	17,3%
Kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konulu dersler alma durumu	Hayır	372	82,7%
	Evet	186	41,3%
	Hayır	264	58,7%

Katılımcıların ortalama yaşlarının $X \pm s.s$ [Min-Max] $20,70 \pm 1,65$ [18-28] olduğu, %84,4'nün kadın ve %15,6'sının erkek olduğu görülmüştür. Katılımcılar %21,6 ile 1, % 24 ile 2, % 30,7 ile 3 %23,8 ile 4. Sınıfta

eğitim görmektedir. Gelir düzeyleri % 10,2 ile hiç yeterli değil, % 40 ile sadece temel ihtiyaçları karşılayacak kadar yeterli, %47,6 ile yeterli ve %2,2 ile çok yeterli düzeydedir.

Katılımcıların aileleri %78,7 ile kentsel bölgelerde yaşamaktadır. Katılımcıların annelerinin %70,9'unun ilköğretim, %21,8'inin lise, %7,3'ünün ise üniversite düzeyinde; babalarının %55,1'inin ilköğretim, %30,7'sinin lise, %14,2'sinin ise üniversite düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmüştür.

Katılımcıların %10,7'sinin ne annesinin ne de babasının gelir getirici bir işte çalıştığı, %77,1'inin çekirdek aile, %5,8'inin tek ebeveynli aile yapısına sahip olduğu; %26,7'sinde ailelerinin gelir düzeylerinin gelir giderden az, %58'inde gelir gidere eşit olarak ifade edildiği görülmüştür.

Katılımcıların üniversite eğitimi süresinde %17,3'ünün kariyer danışmanlığı, %41,3'ünün ise kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konulu dersler aldığı görülmüştür.

Tablo 3.'de toplumsal cinsiyet algısı ölçeği, üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği ve üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeğinin alt boyutları ile katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Sosyo-Demografik Özellikleri ile Kıyaslama

		Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği X±s.s.	Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği X±s.s.	Gelecek Korkusu X±s.s.	Gelecekte Umutsuzluk X±s.s.
Cinsiyet	Erkek	69,83±13,76	61,76±12,38	42,06±12,8	19,7±5,02
	Kadın	66,73±9,89	64,39±11,7	44,62±11,94	19,77±4,52
	p**	0,15	0,22	0,19	0,26
Sınıf	1.Sınıf	68,53±10,46	63,1±12,49	43,98±11,58	19,12±4,61
	2.Sınıf	66,44±12,27	62,79±13,14	43,55±12,36	19,24±4,59
	3.Sınıf	67,48±10,7	65,1±11	44,75±12,26	20,36±4,04
	4.Sınıf	66,47±8,72	64,54±10,83	44,45±12,2	20,09±5,14
	p***	0,21	0,21	0,37	0,42
Gelir durumu	Hiç yeterli değil	64,57±11,97	66,87±11,4	49,04±11,34	17,83±4,87
	Sadece temel ihtiyaçlar için yeterli	67,28±11,05	64,32±11,07	45,16±11,71	19,16±4,35
	Çok yeterli-Yeterli	67,85±9,51	63,16±12,61	42,57±12,39	20,59±4,53
p***	0,13	0,34	0,04*	0,04*	
Ailenin yaşadığı yer	Kentsel alan	67,46±10,64	63,97±12,1	43,98±12,26	19,99±4,63
	Kırsal alan	66,31±10,56	64,02±10,87	45,13±11,48	18,9±4,36
	p**	0,38	0,49	0,26	0,37
Annenin eğitim durumu	İlkokul-Ortaokul	67,33±10,21	63,57±11,78	43,98±12,06	19,59±4,57
	Lise	66,56±12,06	65,95±11,58	45,7±12,24	20,24±4,37
	Üniversite	67,26±9,79	62,45±13,09	42,77±11,99	19,68±5,44
p***	0,49	0,38	0,14	0,42	
Babannın eğitim durumu	İlkokul-Ortaokul	67,94±10,38	63,68±11,73	44,39±11,96	19,29±4,71
	Lise	66,17±10,93	64,48±12,13	44,24±12,3	20,24±4,28
	Üniversite	67,24±9,79	64,22±12,02	43,64±12,61	20,58±4,8
p***	0,51	0,42	0,43	0,46	
Aile yapısı	Çekirdek aile	67,52±10,6	63,92±12,19	43,95±12,25	19,97±4,46
	Geniş aile	66,86±9,82	63,71±10,85	45,35±11,85	18,36±5,11

	Tek ebeveynli aile	64,19±12,96	65,62±9,86	44,5±10,94	21,12±3,92
	p***	0,11	0,24	0,32	0,12
	Gelir giderden az	66,38±10,84	65,31±10,85	46,39±12,1	18,92±4,98
Ailenin gelir durumu	Gelir giderden fazla	66,72±8,4	63,45±14,53	42,94±13,2	20,51±4,65
	Gelir gidere eşit	67,73±11,05	63,51±11,48	43,56±11,71	19,95±4,34
	p***	0,47	0,22	0,03*	0,13

***Varyans analizi, **Bağımsız örneklem t testi, *0,05 düzeyinde anlamlı farklılık

Katılımcıların cinsiyetlerine göre toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ($p=0,15$) ile gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri ($p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Katılımcıların sınıflarına göre, ailelerinin yaşadıkları yere göre, anne ve baba eğitimlerine göre, aile yapısına göre, aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre analizler yapılmıştır. Bu değişkenler için öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ile gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Katılımcıların gelirlerine göre toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ($p=0,13$) ile gelecek kaygısı düzeyleri ($p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak bununla beraber gelir düzeyi düşük grubun gelecek korkusu düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu ($p=0,04$), gelir düzeyi çok yeterli-yeterli olan grubun ise gelecekte umutsuzluk düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür ($p=0,04$).

Katılımcıların aile gelir durumuna göre toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ($p=0,47$) ile gelecek kaygısı ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri ($p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak gelecek korkusu düzeylerinin gelirleri giderlerinden düşük olan gruplarda anlamlı şekilde yüksek olduğu ($p=0,03$) görülmüştür.

Katılımcıların üniversite eğitimi süresinde kariyer danışmanlığı alma durumlarına göre toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ($p=0,47$) ile gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri ($p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak kariyer danışmanlığı almayan öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=0,04$).

Katılımcıların üniversite eğitimi süresinde kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konulu dersler alma durumlarına göre toplumsal cinsiyet algısı düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu ($p=0,03$) görülmüştür. Gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri ($p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.'de toplumsal cinsiyet algısı ölçeği ile üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği ve alt boyutları arasındaki istatistiksel ilişkiye yer verilmiştir.

Tablo 4. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ve Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

		Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği	Gelecek korkusu	Gelecekte umutsuzluk
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	r	0,40	0,33	0,43*
	p	0,01*	0,01*	0,01*
	n	450	450	450

**Person korelasyon analizi , *0,05 düzeyinde anlamlı ilişki

Tabloda da görüldüğü gibi katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı ile üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı düzeyleri arasında pozitif düzeyde orta güçlü seviyede ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,40$, $p=0,01$). Toplumsal cinsiyet algısı ile gelecek korkusu düzeyleri arasında pozitif, zayıf güçlü seviyede anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,33$, $p=0,01$). Toplumsal cinsiyet algısı ile gelecekte umutsuzluk düzeyleri arasında pozitif düzeyde orta güçlü seviyede ilişki bulunmaktadır ($r=0,43$, $p=0,01$).

Yapılan analizlerde toplumsal cinsiyet algısı yüksek olan gruplarda gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin de yüksek olduğu, başka bir ifadeyle, daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5.'de toplumsal cinsiyet algısı ile üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk arasındaki istatistiksel ilişkiye yer verilmiştir.

Tablo 5. Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Gelecek Kaygısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler			F Model	R ²
	Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği (β)	Gelecek Korkusu (β)	Gelecekte Umutsuzluk (β)		
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (Y)	0,26 t=4,21 p=0,01	0,19 t=3,42 p=0,01	0,29 t=6,29 p=0,01	F=34,11 (p=0.01)	0,57

**Regresyon analizi uygulanmıştır, D.W;1,81

Çalışmada kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür (F=34,11, p=0,01, p<0,05). Modelin açıklama yüzdesinin %57 (R²=0,57) olduğu ve bu oranının yüksek olduğu görülmüştür. Bağımsız değişken olan üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ve alt boyutları katsayılarının da anlamlı olduğu görülmüştür (p=0,01,p<0,05). Modelde oto korelasyon varlığının incelenmesi amacı ile yapılan Durbin Watson testi sonuçlarına göre modelde oto korelasyon olmadığı görülmüştür (D.W.=1,81). Sonuç olarak modelin anlamlı olduğu ve regresyon analizi varsayımlarını sağladığı belirlenmiştir.

Yapılan regresyon analizi ile tespit edilen model, toplumsal cinsiyet algısına gelecek kaygısının ve hem gelecek korkusu hem de gelecekte umutsuzluk alt boyutlarının anlamlı düzeylerde etki ettiğini göstermektedir (p<0,05). Bu modeldeki en önemli etkinin gelecekte umutsuzluk (β=0,29) olduğu görülmüştür. Gelecek kaygısının (β=0,26) yine önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Gelecek korkusunun etkisi ise diğer değişkenlere göre daha düşük olmasına rağmen yine de önemlidir (β=0,19).

4. Tartışma

Araştırma üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısına ve gelecek kaygısına odaklanmaktadır. Alanyazında üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısını ve gelecek kaygısını konu edinen araştırmalar mevcuttur. Ancak yapılan çalışmalar incelendiğinde bu iki değişken arasındaki ilişkiyi konu alan bir araştırmaya rastlanamamıştır.

Araştırmaya 450 gönüllü lisans düzeyinde üniversite öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin %84,4'ü kadın, %15,6'sı erkektir. Katılımcıların 1., 2., 3. ve 4. Sınıf öğrencilerini yaklaşık dengeli oranlarla içerdiği söylenebilir. Gelir durumunu hiç yeterli değil ve sadece temel ihtiyaçlar için yeterli olarak bildiren öğrenciler katılımcıların %50,02'sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin %78,7'sinin ailesi kentte yaşamaktadır. Öğrencilerin ebeveynleri anne %78,7 ve baba %55,1 olmak üzere yoğun olarak ilkokul-ortaokul mezundur. %77,1'i çekirdek aile yapısına sahiptir. %58'i ailesinin gelir durumunu gelir gidere eşit olarak ifade etmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin bulgular, üniversite öğrencilerinin profilini belirlemeye yönelik yapılan araştırmalarla benzer sonuçlar ortaya koymuştur (Çiçek vd., 2015; Tamer Gencer ve Daşlı, 2019; Sevüktekin vd., 2012). Ayrıca öğrencilerin %17,3'ünün kariyer danışmanlığı, %41,3'ünün ise kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konular dersler aldığı belirlenmiştir.

Araştırmada ölçeklerin tutarlı seviyede ölçüm yaptığı, öğrencilerde toplumsal cinsiyet algısının orta düzeyde olduğu, gelecek kaygısının ise orta seviyenin üzerinde yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ile gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin anlamlı şekilde farklılık göstermediğini ortaya koymuştur.

Bu sonuçlar üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının ve belirleyicilerinin saptanması için yapılan ve toplumsal cinsiyet tutumlarının eşitlikçi olduğu yönünde sonuçlar ortaya koyan araştırmalarla

benzerlik göstermektedir (Aydın ve Duğan, 2018; Demir vd., 2022). Sonuçlar tüm öğrencilerin geleneksel bakışın etkisinde olduğunu gösteren (Pınar vd., 2008), toplumsal cinsiyet algısı ölçeği toplam puan ortalamalarının oldukça yüksek olduğunu gösteren (Esen vd., 2017) ve kadın öğrencilerin toplam puan ortalamalarını istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunan (Aylaz vd., 2014; Alptekin, 2014; Dinç ve Çalışkan, 2016; Ergin vd., 2019; Ertuğrul Yaşar ve Zorluoğlu, 2021; Güzel, 2016; Kodan Çetinkaya, 2013; Pesen vd., 2016) araştırmalarla farklılaşmaktadır.

Araştırmanın, üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısının orta seviyenin üzerinde yüksek olduğuna ilişkin sonuçları alanyazındaki diğer araştırmaların sonuçları arasında da yer almaktadır. Yapılan araştırmayla benzer nitelikteki çalışmalarda gelecek kaygısının yüksek oluşunun yanı sıra, yine benzer şekilde kaygı düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koyan çalışmalar da (Oral Kara vd., 2020), farklı olarak kaygı düzeyinin cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiğini belirleyen çalışmalar da yer almaktadır (Aydın ve Tiryaki, 2017; Chomani vd., 2021; Gao vd., 2020; Hammad, 2016; Şanlı Kula ve Saraç, 2016).

Ayrıca katılımcıların sınıflarına, gelirlerine, ailelerinin yaşadıkları yere, anne ve baba eğitimlerine, aile yapılarına, aile gelirlerine, aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre toplumsal cinsiyet algısı düzeyleri ile gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Sosyo-demografik özelliklerin etkisine ilişkin alanyazında benzer ve farklı sonuçlar yer almaktadır. Toplumsal cinsiyet algısı konusunda bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla benzer şekilde, farklı araştırmalarda anne baba eğitim durumuna ve gelire göre farklılaşmadığını (Aylaz, 2014; Dinç ve Çalışkan, 2016; Kodan Çetinkaya, 2013), sınıfı, yaşadığı yer ve aile yapısının etkili olmadığını (Dinç ve Çalışkan, 2016; Pınar vd., 2008) gösteren sonuçlar elde edilmiştir. Aynı araştırmalarda farklı olarak anne eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu (Aylaz, 2014; Kodan Çetinkaya, 2013), aile yapısı ve yaşanan yer değişkenlerinin toplumsal cinsiyet algısını farklılaştırdığı (Aylaz, 2014) sonuçlarına ulaşıldığı, bir diğer araştırmada sınıf değişkenine göre anlamlı fark olduğunun belirlendiği (Gümüş, 2019) görülmektedir. Üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmaların bulgularında, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin belirgin farklılıklar ortaya koyan araştırmalar olması, toplumsal cinsiyet konulu çalışmalardan elde edilen verilerin dönemsel ve bölgesel olarak kategorize edilerek derinlemesine analiz edilmesine duyulan ihtiyaca işaret etmektedir. Kadınlık ve erkeklik rollerinin belirleyicisi olan toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların ve erkeklerin nasıl davranıp nasıl hissedeceklerini belirlemekte (Şaşman Kaylı, 2016) cinsiyet inançlarının önyargılı etkisi küçük bile olsa, sonuçlar bireylerin yaşamları boyunca erkekler ve kadınlar için önemli ölçüde farklı sonuçlar doğurmaktadır (Ridgeway ve Correll, 2004). Bu nedenle üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının orta düzeyin üzerinde yüksek olması olumlu bir bulgu olmakla birlikte, üniversitelerde öğrenciler için en yüksek düzeyde eşitlikçi algıyı hedefleyen bir çerçeve programın gerekliliğine işaret etmektedir.

Gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri konusunda alanyazında bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla benzer şekilde öğrencilerin yaşı, sınıfı, ailelerinin gelir düzeyi değişkenlerine göre umutsuzluk düzeylerinin anlamlı şekilde farklılaşmadığını gösteren çalışmalar yer almaktadır (Oral Kara vd., 2020). Diğer yandan bu araştırmada elde edilen bulgulardan farklı olarak cinsiyet, sınıf, anne-baba eğitim düzeyi, aile geliri, yaşadığı yer gibi sosyodemografik değişkenlere göre öğrencilerin kaygı düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklı olduğuna ilişkin sonuçlar elde edildiği de görülmektedir (Gedikli ve Akdoğan, 2023; Sart, 2023). Gelecek kaygısını konu alan çalışmaların farklı değişkenlerle ilişkilendirildiği yeni araştırmalar yapılması var olan durumu anlamak için daha güçlü bir veri tabanı oluşturulmasında önemli katkılar sağlama potansiyeline sahiptir.

Katılımcıların gelirlerine göre gelir düzeyi düşük grubun gelecek korkusu düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu, gelir düzeyi çok yeterli-yeterli olan grubun ise gelecekte umutsuzluk düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcıların aile gelir durumuna göre gelirleri giderlerinden düşük olan gruplarda gelecek korkusu düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan diğer araştırmalarda da benzer şekilde öğrencilerin aile geliri düzeyinin düşük olmasının kaygı düzeylerini olumsuz yönde etkilediği, sürekli kaygı düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı farkların olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Çakmak ve Hevedanlı, 2004; Şanlı Kula ve Saraç, 2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygılarıyla ilintili olarak 1996-2020 yılları arasında yapılan araştırmaların incelendiği ve değerlendirildiği bir çalışmada, araştırmaların çoğunda öğrencilerin kaygı düzeyleri ile sosyoekonomik düzeyleri arasında anlamlı

ilişki bulunduğu belirlenmiş, Türkiye'deki işsizlik ve istihdam sorunları fazlaştıkça üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik kaygılarının arttığı ifade edilmiştir (Akgün Güdücü ve Özerk, 2022). Gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk pek çok farklı toplumsal dinamiklerle ilişkili olarak ortaya çıkabilmektedir. Düşük gelir ve gelecek korkusu ilişkisi kadar yüksek gelir ve gelecekte umutsuzluk ilişkisi de toplumsal koşullarla birlikte değerlendirilmelidir. Elde edilen bu sonuçların iş bulma ve kendini gerçekleştirebildiği güvenli bir yaşam kurma konusundaki algı ve beklentilerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu sonuç gelir düzeyine bağlı stres faktörlerini azaltmayı, geleceğe ilişkin motivasyon kaybına neden olan faktörleri belirlemeyi ve öğrencilere destek sağlamayı amaçlayan sosyal politikalar geliştirmenin önemini vurgulamaktadır.

Araştırmada kariyer danışmanlığı almayan öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kariyer danışmanlığı, öğrencilerin kariyer hedeflerine ulaşmasını sağlamak amacıyla sunulan hizmetlerdir. Kariyer danışmanlığı alan öğrencilerde gelecek kaygısının daha düşük olması, bu öğrencilerin gelecek konusunda daha açık planlamalara sahip olmasıyla ilişkilendirilebilir. Diğer yandan araştırma öğrencilerin kariyer danışmanlığından yararlanma düzeylerinin oldukça sınırlı olduğunu ve danışmanlık almanın toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Yapılan çalışmalar Türkiye'de kariyer merkezlerinin kendine özgü bir işleyiş mekanizmasının olmadığını, her üniversitenin kendi demografik özelliklerine, bölgenin iş ve istihdam özelliklerine göre özgün olarak şekillenmediğini, son yıllarda kazandığı ivmeye rağmen çağın gereksinimlerine cevap verebilme ve dünyadaki diğer kariyer merkezleri ile benzer nitelikte faaliyetleri yürütebilme konusunda geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir (Boğazlıyan ve Avşaroğlu, 2022). Mevcut araştırmanın sonuçları kariyer danışmanlığının gelecek kaygısını düşürmede önemli bir faktör oluşunun yanı sıra programların toplumsal cinsiyet konusunu dikkate alınarak hazırlanmasının ve yaygınlaştırılmasının kritik değerinde katkı sağlama potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Diğer bulgu toplumsal cinsiyet konulu derslere ilişkindir. Katılımcıların üniversite eğitimi süresinde kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konulu dersler alma durumlarına göre toplumsal cinsiyet algısı düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle araştırma toplumsal cinsiyet konulu derslerin öğrencilerde toplumsal cinsiyet algısını daha eşitlikçi tutumlar yönünde etkilediğini ve alınan derslerin daha eşitlikçi tutum kazanmalarında etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgu alanyazındaki toplumsal cinsiyet konulu eğitimlere ve etkinliklere katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum puanının daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalarla (Bozkurt vd., 2016; Ergin vd., 2019) benzerlik göstermektedir. Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerini odak grup yöntemiyle inceleyen bir araştırmanın bulguları arasında da öğrencilerin toplumsal cinsiyete ilişkin kalıpyargıları dönüştürme sürecinde üniversite eğitim sisteminin rolünü vurguladıkları yer almaktadır (Cankurtaran Öntaş, 2011). Elde edilen sonuçlar üniversite eğitiminde birinci sınıftan itibaren toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir düzenleme yapılmasının, eşitlikçi bir eğitim ortamının desteklenmesinin ve toplumsal cinsiyet eşitliği programlarının geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Araştırmada yapılan korelasyon ve regresyon analizleri toplumsal cinsiyet algısı ile gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri arasında güçlü bir istatistiksel ilişki bulunduğunu göstermektedir. Korelasyon analizinde toplumsal cinsiyet algısı daha yüksek olan gruplarda gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin de daha yüksek olduğu başka bir ifadeyle, daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan regresyon analizi ile tespit edilen model toplumsal cinsiyet algısına, gelecek kaygısının ve hem gelecek korkusu hem de gelecekte umutsuzluk alt boyutlarının anlamlı düzeylerde etki ettiğini göstermiştir. Bu modeldeki en önemli etkinin gelecekte umutsuzluk olduğu, gelecek kaygısının yine önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Gelecek korkusunun etkisi diğer değişkenlere göre daha düşük olmasına rağmen yine de önemlidir. Alanyazında yapılan farklı araştırmalarda bu ilişkiyi işaret eden araştırma sonuçları yer almaktadır. Araştırmalar öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri ile sosyal kaygı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu (Öztürk ve ay, 2020), toplumsal cinsiyet algısının kariyer kararsızlığında belirleyici etkisi olduğunu (Demir, 2020), KPSS sınavının üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısına yol açtığını, bu kaygının kadın ve erkek öğrencilerde farklı düzeylerde olduğunu (Baştürk, 2007; İnan vd. 2024; Karaçanta ve Koç, 2015) göstermektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Toplumsal cinsiyet algısı, bireylerin kadın ve erkek rollerini nasıl anladığını ve benimsediğini; gelecek kaygısı ise gelecekteki belirsizlikler veya birey tarafından beklenen tehditler nedeniyle ortaya çıkan, hedeflerine ve isteklerine ulaşmada başarısız olma korkusunu ve umutsuzluğunu içeren yoğun bir duygu durumunu anlatır. Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısı ve gelecek kaygısı nedenleri, etkileri, sonuçları bağlamında bilimsel araştırmalara konu edilmesi gereken önemli güncel tartışma alanlarıdır. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını ve gelecek kaygılarını belirlemek, toplumsal cinsiyet algıları ve gelecek kaygıları arasındaki ilişki ile kadın ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ve gelecek kaygıları arasında fark olup olmadığını incelemek hedeflenmiştir.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının orta düzeyde olduğu, gelecek kaygılarının ise orta seviyenin üzerinde yüksek olduğu bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet algısı ile üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı arasında pozitif düzeyde orta güçlü seviyede ilişki olduğu, toplumsal cinsiyet algısı ile gelecek korkusu arasında pozitif, zayıf güçlü seviyede anlamlı ilişki olduğu, toplumsal cinsiyet algısı ile gelecekte umutsuzluk arasında pozitif düzeyde orta güçlü seviyede ilişki olduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet algısı yüksek olan gruplarda gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin de yüksek olduğu ifade edilebilir. Fakat bu ilişkinin güç seviyesinin orta-zayıf arasında olduğu belirtilmelidir. Kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının da gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin de anlamlı şekilde farklılık göstermediği belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkinin karmaşıklığı göz önünde bulundurulduğunda, daha fazla araştırma ve veri analizine ihtiyaç vardır. Nitel desenle tasarlanan araştırmaların konuya ilişkin farklı noktaları aydınlayabileceği değerlendirilmekte ve farklı yöntemler kullanan, farklı profildeki üniversite öğrencilerine odaklanan nitel araştırmalar önerilmektedir. Yapılan analizler ölçeklerin tutarlı seviyede ölçüm yaptığını göstermektedir. Araştırmada toplumsal cinsiyet algısına etki eden değişkenin toplumsal cinsiyet konulu dersler almak olduğu, kadın sorunları ya da toplumsal cinsiyet eşitliği konulu dersler alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Gelecek kaygısına etki eden değişkenlerin ise kariyer danışmanlığı, gelir düzeyi ve aile gelir durumu olduğu görülmüştür. Kariyer danışmanlığı almayan öğrencilerin gelecek kaygısının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu; öğrencilerin gelirlerine göre gelir düzeyi düşük grubun gelecek korkusu düzeylerinin, gelir düzeyi çok yeterli-yeterli olan grubun ise gelecekte umutsuzluk düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu; aile gelir durumuna göre ise gelirleri giderlerinden düşük olan gruplarda gelecek korkusu düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarının toplumsal cinsiyet eşitliğini hedef alan eğitim politikalarının önemi ile kariyer danışmanlığı konularında farkındalık yaratması ve olumlu değişimleri teşvik etmesi umulmaktadır. Sonuçlar, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik düzenlemelerin ve kariyer merkezlerinin güçlendirilmesinin yanı sıra politika yapıcılarının ve üniversite yönetimlerinin öğrencileri ekonomik olarak destekleyecek mekanizmaları oluşturmak ve işlerliğini sağlamak konusundaki işbirliklerinin kritik değerinde katkı sağlama potansiyeline sahip olduğuna işaret etmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırma kesitseldir, farklı katılımcılardan aynı anda toplanan veriler ve değişkenler arasındaki ilişkiler tek bir zaman dilimine ait analizle sınırlıdır. Araştırma kullanılan ölçeklerle sınırlıdır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı, fakülteler arasındaki olası farkları belirlemeyi hedeflememiş olmasıdır, farklı fakültelerde öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının ve gelecek kaygılarının farklılık göstermesi olasıdır ve gelecekte yapılacak araştırmalarda bu konu göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynaklar

- Akgün Güdücü, S., Özerk, H. (2022). Türkiye’de üniversite öğrencilerinin gelecek kaygılarıyla ilintili olarak 1996- 2020 yılları arasında yapılan araştırmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(6), 748-769.
- Alptekin, D. (2014). Çelişik duygularda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sorgusu: Üniversite gençliğinin cinsiyet algısına dair bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 203-211.
- Aranda M. P., Castaneda I., Lee P.J., Sobel E. (2001). Stress, social support, and coping as predictors of depressive symptoms: Gender differences among Mexican Americans, *Social Work Research*, 25 (1), 37-48. <https://doi.org/10.1093/swr/25.1.37>
- Aydın, A., Tiryaki, S. (2017). A study on the determination of the factors affecting the anxiety level of university students KTUsample. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 17 (4), 715- 722.
- Aydın, B. O., Duğan, Ö. (2018). Halkla ilişkiler lisans öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları. *Konya Sanat*, 1, 88-103.
- Aylaz, R., Güneş, G., Uzun, Ö., Ünal, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolüne yönelik görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 23(5), 183-189.
- Baştürk R. (2007). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına yönelik tutumları. *Çağdaş Eğitim*. 345, 15-22.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri (17. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Boğazlıyan, E. E., Avşaroğlu, S. (2022). Türkiye’de üniversite kariyer merkezleri ile dünyadaki bazı üniversite kariyer merkezlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 11(31), 372-389.
- Bozkurt, Ö. D., Işık, G., Gün, S. Hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ve stresleri. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(3), 139-147.
- BŞEÜ (2024). Program türüne göre genel öğrenci sayıları raporu. Erişim adresi <https://bilecik.edu.tr/ogrencisleri/Icerik/Istatistikler>
- Chomani, S. H., Pshtiwani, A., Khoshnaw, K. K. (2021). The role of some variables and their relationship to the level of future-anxiety among university students. *Social Work and Education*, 8(3), 412-420
- Chung, H., Van der Lippe, T. (2020). Flexible working, work–life balance, and gender equality: Introduction. *Social Indicators Research*, 151(2), 365-381.
- Çakmak, Ö., Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127.
- Çiçek, H. G., Baykul, A., Keleş, M. K. (2015). Öğrenci profilinin değerlendirilmesine yönelik bir alan araştırması “Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 171-186.
- Demir, A. (2020). Toplumsal cinsiyet algısı ve kariyer kararsızlığı: Sinop örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 1-17.
- Demir, Y., Dağ, E., Karakuş, P., Özpinar, S. (2022). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet tutumları ve etkileyen faktörler: Alanya örneği. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 44. <https://doi.org/10.17363/SSTB.2022/ABCD89/44.4>
- Dinç, A., Çalışkan, C. (2016). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine bakış açıları. *Journal of Human Sciences*, 13. 3671-3683. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i3.3801>
- Dökmen, Z. Y. (2022). Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar. (12 bs.), İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Epstein, C.F. (1998) *Deceptive distinctions*, Sage Pub. London.
- Ertuğrul Yaşar, Z., Zorluoğlu, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 1-17.
- Ergin, A., Bekar, T., Aydemir Acar, G., (2019). Tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ve etkileyen faktörler, *Fırat Tıp Dergisi*, 24(3), 122-128.
- Esen, E., Siyez, D., Soylu, Y., Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 46-63.
- Gedikli, E., Akdoğan, R. (2023). Sağlık yönetimi öğrencilerinin gelecek kaygısı ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant Sağlık Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 3(3), 1-12.
- Gao, W., Ping, S., Liu, X. (2020). Gender differences in depression, anxiety, and stress among college students:

- A longitudinal study from China. *Journal of Affective Disorders*, 263, 292-300.
- Tamer Gencer, Z., Daşlı, Y. (2019). Öğrencilerin profillerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 1189-1213.
- Güzel, A., (2016). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ve ilişkili faktörler, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1-11.
- Geylani, M., Çiriş Yıldız, C. (2022). üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 10(1), 284-300. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1011330>
- Hagen J. L. (1987). Gender and homelessness, *Social Work*, 32 (4), 312–316. <https://doi.org/10.1093/sw/32.4.312>
- Hammad, M.A. (2016). Future Anxiety and its relationship to students' attitude toward academic specialization. *Journal of Education and Practice*, 7(15), 54-65.
- Haskan-Avcı, Ö. (2021). Toplumsal cinsiyet: Psikolojik danışma ve rehberlikte güncel konular. (2 bs.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Hicks S. (2015). Social work and gender: An argument for practical accounts. *Qualitative Social Work* 14(4), 471-487. <https://doi.org/10.1177/1473325014558665>.
- İnan M., Var L., Kurtuldu T., Cihan, B.B. (2024). Üniversite son sınıf öğrencilerinin gelecek kaygılarını çözümlmek. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 18(1), 79-90. <https://doi.org/10.61962/bsd.1443434>
- Karaçanta H., Koç Z. (2015). Öğretmen adaylarının KPSS kaygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*. 10(11), 869-882.
- Kauffman S. E., Silver P., Poulin J. (1997). Gender differences in attitudes toward alcohol, tobacco, and other drugs, *Social Work*, 42(3), 231–241. <https://doi.org/10.1093/sw/42.3.231>
- Kaylı Şaşman, D. (2016). Türkiye’de sosyal hizmetin toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilişkisi. *International Journal of Social Science*, 45,135-142. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3426>
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 1(02), 21-43.
- Şanlı Kula, K., Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal University Journal of Graduate School of Social Sciences*, 13(33), 227- 242.
- Myers, D.G. (2015). Sosyal psikoloji. (Çev. Ed. Serap Akfırat.) 10. Basım. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Oral Kara, N., Akın, G., Alp, S., (2020). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı ile sınav kaygısı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2, 150-169.
- Ostrander J. A., Bryan J., Lane S. R. (2019). Clinical social workers, gender, and perceptions of political participation, *Promoting Social Change: Policy Advocacy, Research, & Innovation in Social Work*, 19 (1). <https://doi.org/10.18060/22609>
- Öngen, B., Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 48, 1-18.
- Öntaş, Ö. C., Buz, S., Hatiboğlu, B., Öztürk, A. B. (2011). Opinions of social work students on gender: A qualitative research. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(2), 19-36.
- Öztürk, Ş. B., Ay, İ. (2020). Toplumsal cinsiyet algısı ve bilişsel çarpıtmaların sosyal kaygı üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2, 234-241.
- Pesen, A., Kara, İ., Kale, M., Abbak, B. S. (2016). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 6 (11), 325-340.
- Pınar, G., Taşkın L., Eroğlu, K. (2008). Başkent Üniversitesi yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(1), 47-57.
- Ridgeway, C.L., Correll, S.J. (2004). Cinsiyet sisteminin açılması: Cinsiyet inançları ve sosyal ilişkiler üzerine teorik bakış açıları. *Cinsiyet ve Toplum*, 18(4), 510–531. <https://doi.org/10.1177/0891243204265269>
- Sart, G. (2023). Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısının istatistiksel değerlendirmesi. ICERI2023 Bildirilerinde (s. 9816-9821). IATED.
- Sevüktekin, M., Nargeleçekenler, M., Çetin, I. (2012). Uludağ Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik profil araştırması. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(2), 99-128.
- Ulutürk-Akman, S. (2021). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal baskı: Türkiye İstatistik Kurumu yaşam memnuniyeti araştırması üzerine analizler. *EKOIST Journal of Econometrics and Statistics*, 35, 83-109. <https://doi.org/10.26650/ekoist.2021.35.984568>
- Wendt D., Shafer K. (2016). Gender and attitudes about mental health help seeking: Results from national data,

- Health & Social Work*, 41 (1) , e20–e28. <https://doi.org/10.1093/hsw/hlv089>.
- World Economic Forum (2024). Global gender gap 2024. *Insight Report June 2024*. Erişim adresi https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2024.pdf
- Zaleski, Z.(1996). Future anxiety: Concept measurement and preliminary research, *Personality and Individual Differences*, 21 (2), 165-174. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(96\)00070-0](https://doi.org/10.1016/0191-8869(96)00070-0)
- Zeybek, V., Kurşun, M. (2019). Tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 12(2), 225-233. <https://doi.org/10.31362/patd.468353>

Etik, Beyan ve Açıklamalar

---

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
 Bu çalışmanın yazar/yazarları, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun tarih 05.12.2024 sayı 32 ve karar 4 ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.
  2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uydıklarını kabul etmektedir.
  3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
  4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-